

Sõida seenele!

See on kõige päevakohasem heatahtlik soovitus, mitte soov kedagi eemale peletada. Tänavune sügis on metsaandidega helde. Murelikuks teeb aga see, et muidu nii ettevaatlik inimene, kes eelistab söögiks mahe-toodangut, ei väeta oma aiakultuure ega tee ka keemilist taimekaitset, on metsas kui ära nõitud. Loodusravi ja tervislike eluviiside austaja, kes ei too aedatappa ühtki mürkainet sisaldavat taime, võib vabalt eluohtliku seene üles võtta. Ometi kasvab meil praegu metsas palju häid söögiseeni ning isegi ainult kindla peale tuntud väheste liikide korjamisel ei jää ükski korb tühjaks.

Maalehe Raamat on teinud loodusest võõranduvale linlasele abiks kaks taskuformaadis raamatut – "Väike söögiseenaraamat" ja "Väike mürkseenaraamat". Esimeses kirjeldatakse 30 meil enam esinevat söögiseent nende ilmumise järjekorras, teises 37 mürkseent. Mõlemat on hea kaasas kanda, aga aitab ühestki. Söögiseeneteatmikus antakse peale kirjelduse toiduks ettevalmistamise-kasutamise juhend. Samuti hoiatatakse korjajat, et too kollariisika piimmahlaste sõrmedega silmi ei nühiks ega pistaks määratud näppu suhu. See seen on toorelt mürgine ja limanahka ärritava toimega, ent kupatatult hea söögiseen.

KADRIN LINNA

LUGEJA KÜSIB

Tõbine sõstrapõõsas

REPRO

Minu punase sõstra põõsas muutus äkki elujõuetuks – lehed kolletusid, marjad läksid küll punaseks, kuid kuivasid. Maapinna lähedal on lehed ja marjad normaalsed. Kas see võib olla viirushaigus? Kas põõsas maha saagida või alles jätta?

Vastab

VÄINO PALLUM

Haigustunnuste väga napi kirjelduse tõttu ei ole võimalik öelda, kas see põõsas on viirushaige. Kui on kallal viirustõbi, ei aita üksnes mahasaagimine. Siis tuleb ta venisti välja kaevata ja põletada.

Lehtede kolletumist võivad põhjustada ka mitmed seenhaigused. Marjade kuivamine tekib veel mitmete teiste ebasoodsate mõjurite kokkusattumisel, näiteks kui seennakkusega kaasneb pinnase pikaajaline liigkuivus. Lehtede kolletumisele aitavad kaasa toitumishäired, eeskätt raua- ja kaaliumivaegus ning kloorillig.

Viirushaiguse sõstrakloroosi nakkusel algab lehtede kolletumine leheroodudest ja nende vahetust lähedusest. Teise viirushaiguse – sõstra-ringlaiksuse tunnus on helerohelised, roheka keskosaga ca 1 cm läbimõõduga ringjad laigud kolletumise algfaasis.

Seenhaigustest viivad lehtede kolletumiseni vertitsilloosne närbumistõbi, helelaiksus, lehevarisemistõbi ja sõstraroooste. Närbumistõbi võib ilmuda algul kas üksikute okste või põõsa võrsetippude kuivamisena.

Helelaiksuse esmane tunnus on 2–3 mm läbimõõduga selgepiirilised, pi-

sut nurgelised laigud. Laigud on algul pruunikad ja hiljem hallikad, neil moodustuvad mustade punktikestena seene algeoslad. Lehevarisemistõbe iseloomustavad esiteks väikesed ähmased, ebaselgete piirjoontega tähnid, mis hiljem suurenevad laiavalgivateks hallikaspruunideks laikudeks.

Sõstraroooste nakkuse korral on lehtede alaküljel, hiljem ka marjadel kollakasoranžid kublakesed – roostepadjandid. Roostest tabandunud marjad kortsuvad ja varisevad.

Närbumistõve korral lõigake kahjustatud oksad välja ja põletage. Helelaiksust, lehevarisemistõbe ja sõstrarooostet saate tõrjuda Topas 100 Ec-ga. Selle fungitsiidiga pritsige 5–7 päeva enne õienuppude puhkemist ning kohe pärast saagi koristamist (6–8 ml/10 l).

Sügisel koristage varisenud lehed ja komposteerige. Seejärel väetage põõsaid rikkalikult kas komposti või Kemira sügisväetisega.

Vaarika-pahksäase tõrjest

Kas on midagi uut vaarika-pahksäase tõrjeks, näiteks taimesisese toimega mürki?

Vastab

VÄINO PALLUM

Eestis ei ole registreeritud taimesisese toimega insektitsiide, mis sobiksid vaarika-pahksäase (*Lasi-*

sioptera rubi) tõrjeks. Köögiviljanduses on kasutusel Actara 25 WG. Seda võiksite katsetada pärast saagikoristust ja vilja kandnud varte väljalõikamist.

Süsteemne toime on hea vaid noortes kasvavates taimekudedes. Kahjur muneb aga vaarika õitsemise ajal just noortele võrsetele, mil keemilist tõrjet pole lubatud teha.